

EL GRAN INQUISIDOR

MIQUEL FAÑANÀS

Columna

MIQUEL FAÑANÀS
EL GRAN
INQUISIDOR

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2015
© MIQUEL FAÑANÀS, 2015
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
CARRER PEDRO I PONS, 9-11, 11A PLANTA - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-1944-4
DIPÒSIT LEGAL: B. 1-2015
FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.
CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA
IMPRÈS A: LIBERDÚPLEX

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El novici Joan, a qui tots en el convent deien Joannet pel seu posat i maneres infantils, va arribar esbufegant a la cel·la on dormia el pare Guillem. Encarregat de vigilar el moribund, sabia perfectament que havia d'avisar-lo tan bon punt s'apropés l'hora suprema. Era ben conscient que la mort feia el seu camí, però abans de deixar aquest món el frare que estava a punt de lliurar la seva ànima a Déu havia fet una darrera petició al seu jove cuidador.

—Avisau el pare Guillem, si us plau.

Feia tot just tres dies que havia començat el nou any. El fred intens penetrava a través dels porticons mal ajustats i el jove novici va tenir una mena d'esgarripança només de pensar que hauria de sortir d'aquella estança que, malgrat tot, es mantenia a recer del vent i travessar el llarg passadís per arribar a la cel·la del pare Guillem. Es va abrigar amb una manta i es va posar a córrer tant per fer-se passar el fred com per poder transmetre l'encàrrec i així tornar ben aviat a l'escalfor del llit.

—Pare Guillem, demana per vós.

Ja feia dies que el pare Guillem esperava aquell avís. Acabada la pregària de les completes s'havia retirat a la seva cella, però alguna cosa dintre seu li deia que aquella nit no podria dormir gaire estona. I no era justament per les fresses del tragar de pedres que se sentien des d'aquella part dels dormitoris del convent, sinó perquè intuïa que l'avisarien per ajudar el moribund en els darrers instants de la seva vida. Es va posar la túnica damunt l'hàbit, es va calçar les sandàlies i es va disposar a recórrer el tram de passadís que el separava de l'estança on hi havia el germà agonitzant.

—Ja vinc, Joanet. Està molt malament?

—Temo que sí, pare Guillem. No crec que passi d'aquesta nit. Diu coses sense sentit, delira, però he entès clarament que volia que vós l'assistíssi en els seus darrers moments.

El pare Guillem va assentir i va dir al novici que no calia que entrés perquè preferia estar sol. En un gest instintiu va agafar el crucifix que li penjava del coll, va besar-lo i va entrar a la cella. Si totes les estances on dormien els frares eren austeres, aquella encara ho era més. En un extrem hi havia un jaç de palla on jeia el moribund cobert per una manta que no s'havia rentat en molt de temps, al peu del llit una sola cadira i, al racó, un minúscul armari atrotinat. A l'altra banda s'hi havia col·locat un catre on de tant en tant dormia el novici Joanet per així poder vigilar el malalt i avisar immediatament si es produïa qualsevol canvi en el seu estat.

Es va apropar a l'home que havia estat tan poderós i que ara tan sols emetia uns dèbils gemecs, com si amb ells volgués demostrar que aquell cos vell i maltractat encara tenia vida i ara reclamava atenció. S'hi va atansar encara més fins que va sentir el seu alè pudent, com si la mort ja

hagués pres possessió d'aquella figura esquelètica que tenia al seu davant. Aleshores, però, va comprovar que els ulls eren ben oberts i mantenien aquella mirada penetrant que tantes vegades havia atemorit adversaris i enemics. Aquells ulls transmetien ara un desig de súplica mentre la mà agafava l'extrem de l'hàbit de fra Guillem i feia esforços per acostar-s'hi. Mentre ho feia, els llavis començaren a dibuixar una mena de somriure, però que no era altra cosa que el moviment previ a un intent de transmetre alguna paraula. El pare Guillem li va agafar decididament la mà i, suaument, va fer que deixés de subjectar-li la tela. Ja era al seu costat i s'hi quedaria tota la nit, va dir-li. El moribund va semblar que l'entenien i va cedir.

—Voleu que em quedi amb vós, oi?

Els ulls van dir que sí però de la boca seguia sense sortir-ne cap paraula intel·ligible. En aquell moment es va sentir un gran terrabastall i una gran cridòria que venia de l'exterior. L'ensurt va fer que el moribund patís un estat d'agitació, va començar a moure els braços com si volgués espantar els fantasmes que l'envoltaven mentre els llavis es movien compulsivament volent articular paraules, però l'única cosa que aconseguia era escopir una saliva groguenca i espessa. El pare Guillem el va agafar amb les dues mans i a poc a poc el va anar calmant.

—No us amoïneu, no passa res. Són les obres de la nova catedral. El senyor bisbe vol consagrar-la com més aviat millor i ha donat ordres d'enllestir-les tan bon punt els mestres d'obres que han vingut a Girona per assessorar-lo s'aclareixin sobre si és millor continuar-les tal com es van començar seguint el model francès de tres naus o deixar-ne una de sola com proposa l'arquitecte Pere Sacoma. O sigui que han decidit tenir-ho tot a punt i ara treballen sense parar. A les acaballes del dia encara porten

blocs des de la pedrera i durant bona part de la nit els picapedrers, aprofitant la claror de la lluna i unes grans torxes, preparen les peces que l'endemà col·locaran els treballadors seguint les instruccions de l'arquitecte. Aquest terrabastall que heu sentit segurament ha estat perquè ha caigut un bloc de pedra i ha fet mal a algú. Passa sovint, i més ara que treballen de nit amb més presses de les aconsellables. Quina diferència de quan nosaltres vam acabar la nostra església, eh? Nosaltres, els predicadors, sabem fer bé les coses, amb la necessària paciència i la justa prudència. Recordeu quan va venir el senyor bisbe a consagrar-la? Va ser un gran dia, no només per a la nostra congregació sinó per a la ciutat de Girona. Han passat molt anys, i malgrat que es va criticar la gran amplada i la magnificència de la nau perquè, deien, no es corresponia amb la vida dominicana, ara resulta que nosaltres, els pobres seguidors de l'orde de sant Agustí, teníem raó, i els que aixequen la nova catedral aquí al costat han decidit copiar-nos no només la grandària de la nau central, sinó que volen fer-la molt més ampla que la nostra, si és que tiren endavant les idees constructives del mestre Pere Sacoma. Us fatiga la meua conversa?

La mirada intensa del moribund semblava agrair aquella mostra de companyia i d'amistat. Va tornar-li a agafar el puny de l'hàbit mentre feia un gran esforç per apropar-s'hi. Fra Guillem va acostar-s'hi, ja que va entendre immediatament que volia dir-li alguna cosa que requeria la màxima atenció. Sortosament, el soroll de pedres i crits que s'havia produït a fora havia cessat i ara tornava a imperar la calma de la nit.

—Estic amb vós, germà. Voleu que us escolti en confessió?

La pregunta va rebre una negativa en forma d'un moviment de cap. No, no es volia confessar, però sí que volia parlar, comunicar-se amb aquell germà que l'atenia en els seus darrers instants de vida. Un alè fastigós va rebotre a la cara del dominic Guillem quan, finalment, el moribund va aconseguir que dels seus llavis brollés una paraula:

—*Sempiterno...*

Fra Guillem l'havia entès perfectament, havia dit «per sempre», però no acabava de comprendre el sentit que volia donar-hi.

—*In aeternum et ultra?*, per a tota l'eternitat i més enllà? —va preguntar-li, i li va semblar que el germà que es moria li deia que sí.

La vida eterna, l'abraçada de Crist quan arriba l'hora, l'esperança del creient, el premi a una vida de pregària, d'estudi i de servei a la comunitat. Li estava demanant l'extremunció conscient que l'hora ja era arribada? Per què havia dit *sempiterno*? Sí, després de la mort l'ànima estaria amb Déu per sempre, però sense saber per què, no acabava de tenir clar que la paraula que havia sortit d'aquells llavis tingués el significat que ara ell li estava donant. Amb tot, va decidir cridar el novici que s'havia quedat fora tota l'estona per si necessitaven els seus serveis.

—Joanet, si us plau, porta'm el flascó d'oli per fer l'extremunció. El trobaràs a l'armariet que hi ha a la dreta de l'altar de la capella de Sant Miquel.

La capella de Sant Miquel era de fet la sala capitular del convent, el lloc on es reunia habitualment el prior amb els membres del capítol de l'orde per tractar els temes d'organització i bon funcionament de la comunitat. Orientada al sud, comunicava amb el claustre del convent i disposava d'uns grans finestrals per on penetrava en

aquell moment la claror de la lluna. Aquell era un espai singular on per primera vegada s'havia utilitzat pedra volcànica per tal d'alleugerir el pes de la volta i, de passada, crear una bella harmonia amb la pedra blanca emprada per fixar els nervis dels arcs. Al novici no li va ser gens difícil localitzar el flascó amb l'oli que justament havia beneït el senyor bisbe en el transcurs de les celebracions de la passada Setmana Santa i va lliurar-lo al pare Guillem. De fet, en el poc temps que feia que era al convent ja havia assistit a les cerimònies fúnebres per la mort de dos religiosos, però aquella era la primera vegada que assistia personalment a l'acte físic d'ajudar un germà a traspasar el llinard d'aquest món per entrar al regne del cel. I, segons deien, per a aquesta tasca d'ajudar en la transició, el millor era sens dubte fra Guillem. Aquest va agafar el flascó, va agrair-li al novici la rapidesa i es va disposar a atendre el germà que jeia al seu davant amb mirada suplicant, pronunciant amb gran dificultat aquella paraula que repetia obstinadament:

—*Sempiterno...*

Aleshores va obrir el flascó i amb molta cura va untar-se els dits amb unes gotes d'oli i, amb ells, va fer el senyal de la creu al front, al pit i als braços del moribund mentre repetia la lletania del ritual eclesial:

—*Per istam sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam adiuvet te dominus gratia spiritus sancti ut a peccatis liberatum te salvet atque propitius allevet.*

Era la ritual fórmula d'extremunció amb l'aplicació dels olis sagrats que tantes vegades havia fet dins i fora dels murs conventuals: «Que amb aquesta santa unió i per la seva molt amorosa misericòrdia el Senyor t'ajudi perquè, per la gràcia de l'Esperit Sant, et salvi, alliberat del pecat i, benigne, et consoli».

L'estat d'excitació del malalt es va relaxar en sentir aquelles paraules. Els ulls van assentir allò que les paraules no podien expressar. El pare Guillem va tornar el flascó d'oli a en Joanet, que fins llavors havia romàs al llindar de la cella observant atentament com l'admirat mestre aplicava el sagrament de l'extremunció. Segur que quan passessin els anys ell també ho hauria de fer i volia estar ben preparat per quan arribés el moment. Tot i que s'havia mantingut un xic apartat, no havia pogut evitar sentir la veu del moribund repetint aquella paraula: *sempiterno*, per sempre, per sempre.

—Què ha volgut dir, pare Guillem?

Li havia dit que es quedés a fora, però el novici havia de ficar el nas dins la cella i escoltar-ho tot. Va estar temptat de renyar-lo, però en el fons entenia perfectament que la curiositat en aquest cas no era una companya dolenta sinó que formava part de l'aprenentatge de la vida i de la mort.

—No ho sé, estimat Joanet, no ho sé. Suposo que com tots els mortals, en els darrers moments tem per la incertesa del més enllà, per l'ànima que viurà per sempre en el si d'Abraham. Ara tan sols és un cos envellit que s'apaga irremeiablement, però temps enrere aquest mateix cos havia estat el d'un home poderós i temut per molta gent.

—Ja ho sé, pare Guillem, de fet tots els novicis del convent n'estem al corrent, però...

El novici Joanet va pensar que era millor callar, però aquella mirada que l'interrogava l'apressava a continuar.

—Però... què?

—Doncs que n'hi ha que resen per ell, però n'hi ha que no ho volen fer.

El pare Guillem entenia perfectament aquella divisió

d'opinions en el si del convent en relació amb aquell home que ara semblava haver-se quedat adormit. No n'hi havia per menys, tot i que ell era del parer que les pregàries no es poden escatimar a ningú.

—Doncs ara, tu i jo pregarem per aquest pobre germà que segurament demà ja no serà entre nosaltres.

I mentre tots dos s'agenollaven i iniciaven una pregària perquè en el moment de la mort Déu rebés la seva ànima, el pare Guillem va pensar que, per bé o per mal, la història hauria de jutjar la vida i l'obra d'aquell frare dominic que un bon dia, de molt jovenet, havia ingressat a l'orde dels *Domini canes*.